

ДИФЕРЕНЦІЙОВАНЕ НАВЧАННЯ.

Процес, за якого здобувачів освіти поділяють на типологічні (гомогенні) групи – за рівнем успішності (досягнень), темпом навчання, індивідуальними навчальними можливостями, пізнавальними інтересами, професійним самовизначенням, інклюзивними характеристиками тощо, – вважається диференційованим освітнім процесом. Навчання і виховання в умовах такого диференційованого освітнього процесу є диференційованим навчанням. Д. н. бере за мету добір прийомів і методів (педагогічних технологій) роботи вчителя/викладача з кожною сформованою групою

здобувачів освіти для досягнення якнайкращого результату.

Д. н. як ефективний засіб реалізації індивідуального та особистісно орієнтованого підходів до організації освітньої діяльності має такі основні процесуально-технологічні ознаки: системність; систематичність; гнучкість; адекватність змінам, що відбуваються у підготовці здобувачів освіти за забезпечення необхідних умов для розвитку і саморозвитку особистості. Д. н. – форма організації навчальної діяльності, за якої враховуються здібності, інтереси здобувачів освіти, їх рівень готовності до навчання. Д. н. – організація освітнього процесу, що забезпечує кожному здобувачеві освіти необхідні умови для максимального розвитку його здібностей, нахилів, задоволення пізнавальних потреб та інтересів

Розрізняють внутрішню диференціацію (за змістом, тривалістю завдань, засобами методичної підтримки здобувачів освіти, що відбуваються в індивідуальній і груповій роботі) і зовнішню диференціацію (за типами закладів загальної середньої освіти, умовами навчання, програмами для певних контингентів здобувачів освіти).

Д. н. як принцип і технологія вважається ефективним способом забезпечення якісних освітніх результатів відповідно до рівнів індивідуального розвитку здобувача освіти; забезпечує навчання кожного на рівні його можливостей і здібностей; адаптує освітній процес до особливостей гомогенних груп. Характерною в шкільній освіті є Комбінована система М. П. Гузика, що передбачає внутрішньопредметне диференційоване навчання. На уроках внутрішньопредметного опрацювання здобувачам освіти пропонуються персоналізовані програми (А – опрацювання матеріалу на творчому рівні з використанням нестандартних ситуацій; В – опрацювання матеріалу з використанням знань, здобутих за програмами D і C – для встановлення логічних зв'язків; C – опрацювання матеріалу в стандартних ситуаціях; D – репродуктивне опрацювання матеріалу), розраховані на усунення недоліків, прогалин у знаннях учнів, на розвиток природних здібностей й таланту, розвиток дивергентного та конвергентного мислення. Уроки міжпредметного опрацювання проводяться з метою об'єднання дітей у групи за нахилами для виконання подальших творчих завдань.

Лит.: 1. Васківська Г. О., Кизенко В. І. Теоретико-методичні засади диференціації навчання

в сучасній школі. – К., 2011; 2. Волкова Н. П. Педагогіка. – К., 2007; 3. Дидактичні засади диференціації навчання в основній школі / за наук. ред. В. І. Кизенка. – К., 2012; 4. Савченко О. Я. Дидактика початкової освіти. – К., 2012.

В. І. Кизенко

Для покликання на автора статті:

Кизенко В. І. Диференційоване навчання. *Енциклопедія освіти* / Нац. акад. пед. наук України; [гол. ред. В. Г. Кремень]: 2-ге вид., допов. та перероб. Київ: Юрінком Інтер, 2021. С. 243–244.

Для покликання на видання:

Енциклопедія освіти / Нац. акад. пед. наук України; [гол. ред. В. Г. Кремень]: 2-ге вид., допов. та перероб. Київ: Юрінком Інтер, 2021. 1144 с.